

#HRVATSKI INSTITUT ZA POVIJEST POKREĆE:#

Projekt "Žrtve ratova i političkog nasilja u Hrvatskoj tijekom 20. stoljeća" provodit će se po čvrstim znanstvenim kriterijima, poručuju iz Hrvatskog instituta za povijest govoreći o novom znanstvenom projektu koji će Institut provoditi i koordinirati kroz pet godina.

Kakva će biti javna percepcija projekta ne možemo znati, no možemo obećati da će se provoditi po čvrstim znanstvenim kriterijima, rekli su Hini iz Instituta o Projektu koji predviđa izradu digitalne baze podataka s popisom žrtava, objavu znanstvenih radova, izradu interaktivnih karata te sudjelovanje na domaćim i međunarodnim konferencijama.

Država za projekt daje 1, 7 milijuna eura

Za provedbu projekta Vlada će iz državnog proračuna do 2031. godine osigurati 1,7 milijuna eura.

Nakon što je 2017. godine osnovala Vijeće za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima, a prošle godine i Povjerenstvo za utvrđivanje sudbina žrtava zločina počinjenih neposredno nakon Drugoga svjetskog rata, Vlada pokreće i znanstveni projekt "Žrtve ratova i državnog/političkog nasilja u hrvatskoj povijesti 20. stoljeća". Provodit će ga i koordinirati Hrvatski institut za povijest.

"Inicijativa za projekt došla je iz sinergije i dugogodišnje suradnje našeg Instituta i Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskoga rata. Ideja je nastala puno ranije, a nakon što je prezentirana Vladi, projekt je prihvaćen za financiranje, na čemu smo joj zahvalni", kažu iz Instituta za povijest.

Ratovi, revolucije, političke promjene i ideološke borbe ostavile su dubok trag na hrvatskom društvu, a istraživanja o žrtvama tih sukoba često su podložna političkim interpretacijama i ideološkim podjelama, poručuju iz Instituta. Stoga ovaj projekt, drže i u Vladi, treba pridonijeti boljem razumijevanju i prevladavanju negativnih posljedica prošlosti, unaprijeđenju demokratskog i humanističkog identiteta zemlje te razvoju kulture dijaloga i politike sjećanja.

Glavni cilj projekta je sustavno i znanstveno utemeljeno istraživanje, dokumentiranje i analiza žrtava ratova i državnog/političkog nasilja tijekom 20. stoljeća na prostoru današnje Hrvatske i država čiji je sastavni dio bila.

Istraživat će se žrtve iz razdoblja Prvoga i Drugoga svjetskog rata, poraća, razdoblja komunističke Jugoslavije te Domovinskog rata, a u fokusu će biti utvrđivanje identiteta žrtava, okolnosti njihova stradanja, kao i analiza šireg društvenog i političkog konteksta nasilja i represije.

Institut: Projekt po čvrstim znanstvenim kriterijima

Pitanje koje se otvara jest hoće li se njegovim završetkom staviti točka na "i" ideološkim raspravama ili stvoriti uvjeti za nove.

"Kakva će biti medijska i javna percepcija projekta ne možemo znati, ali ono što možemo obećati jest da će projekt biti provoden po čvrstim znanstvenim kriterijima i time doprinijeti boljem i cjelovitijem poznavanju problematike žrtava 20. stoljeća. Smatramo da bi samo znanstveno utemeljeni podaci trebali biti temelj za argumentirano raspravljanje o tim traumatičnim temama naše prošlosti", odgovaraju iz Instituta.

Napominju kako projekata i zasebnih institucija koji se bave problematikom žrtava 20. stoljeća u zemljama Europe ima pregršt, ali da su oni najčešće memorijalnog tipa, "a ne ovako cjeloviti znanstveno-istraživački kao što je naš".

"Većina drugih projekata obično obrađuje žrtve jednog ili dva režima istodobno, jednog rata ili nekog kraćeg razdoblja dok je u našem slučaju u fokusu čitavo 20. stoljeće i svi ratovi i režimi koji su ostavili traga u hrvatskoj povijesti", dodaju.

Iz Instituta ističu kako je Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata dosad ostvario značajan doprinos u identificiranju i dokumentiranju ratnih žrtava svih nacionalnosti, ali da se istraživači suočavaju s različitim izazovima poput nedostupnosti nekih arhivskih izvora ili "djelovanja pojedinih društvenih skupina koje nastoje instrumentalizirati povijest i vrše pritisak na institucije i pojedince koji istražuju povijest".

Digitalna baza podataka o poginulima, ubijenima i nestalima

Ovaj će projekt trajati pet godina, nakon kojih bi, smatraju, bili postavljeni temelji za daljnji rad na toj važnoj problematici. U okviru projekta predviđen je rad 15-ak znanstvenika i stručnih suradnika, od kojih će, kažu, većina biti novozaposlena u sustavu znanosti, a rad će svojim savjetima, iskustvom i znanjem potpomagati i drugi relevantni znanstvenici s hrvatskih sveučilišta te drugih domaćih i inozemnih znanstvenih instituta.

Poseban naglasak stavlja se na izradu sveobuhvatne digitalne baze podataka o poginulim, ubijenim i nestalim osobama, koja će objediniti dosadašnja istraživanja te omogućiti njihovu daljnju nadogradnju i provjeru.

"Projekt je zamišljen kao otvorena istraživačka platforma koja potiče interdisciplinarnu suradnju povjesničara, demografa, pravnika i drugih stručnjaka. Metodološki se temelji na kombinaciji klasičnih historiografskih metoda (arhivsko istraživanje, kritika izvora, komparativna analiza) i suvremenih digitalnih pristupa, uključujući izgradnju relacijske baze podataka (PostgreSQL), digitalizaciju izvora i analitičku obradu podataka", pojašnjavaju iz Instituta.

Posebna pažnja, dodaje se, posvetit će se provjeri i usporedbi različitih izvora kako bi se prevladale postojeće nedosljednosti i politizirane interpretacije, a prikupljeni podaci koristit će se za znanstvena istraživanja, izradu publikacija (znanstvene radove, monografije, zbornike), kao i za javno dostupne digitalne alate, uključujući bazu podataka i moguće mrežne platforme za pregled i analizu podataka. Rezultati projekta objavljuvat će se u relevantnim domaćim i međunarodnim znanstvenim časopisima te kroz posebne publikacije i javne prezentacije.

Dostojanstven ukop žrtava

Višegodišnji projekt 'Žrtve ratova i političkog nasilja u Hrvatskoj tijekom 20. stoljeća'

Kategorija: VIJESTIAžurirano: Nedjelja, 03 Svibanj 2026 09:42

Objavljeno: Nedjelja, 03 Svibanj 2026 09:42

U projektu će se raditi i na pronalaženju i obilježavanju mjesta zločina i masovnih grobnica te osiguravanju dostojanstvenog ukopa žrtava.

"Svrha projekta je prvenstveno znanstvena, ali se time planira dati i doprinos boljem razumijevanju složenih povijesnih procesa, poticanje kulture dijaloga i unaprjeđenje društvenog suočavanja s nasljeđem 20. stoljeća, u skladu s preporukama relevantnih europskih i nacionalnih dokumenata poput Rezolucije Europskog parlamenta o europskoj savjesti i totalitarizmu te Dokumenta dijaloga Vijeća za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima Vlade RH", zaključuju. (Piše: Nikol Zagorac, Hina)

